

Kartläggning av arbetet med lärande för hållbar utveckling

Det här är ett utdrag ur ett kartläggningsverktyg av arbetet med lärande för hållbar utveckling riktat till skolledare (den finns också tillgänglig i en version för pedagoger). Den som vill arbeta med verktyget bör kontakta en regionansvarig för Den globala skolan (www.denglobalaskolan.se).

Bakgrund

Verktyget för kartläggning, för såväl pedagoger som skolledare, syftar till att:

- ge underlag för diskussion kring innebörden av begreppet lärande för hållbar utveckling (LHU), Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling och hur de synliggörs i verksamheten.
- stärka den egna verksamhetens medvetenhet och måluppfyllelse när det gäller LHU, Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.
- ge en bild av utvecklingsområden för enheten i syfte att anpassa kompetensutveckling och initiera aktiva åtgärder inom förbättringsområden.
- stärka likvärdigheten när det gäller LHU och arbetet med Agenda 2030 och de globala målen i kommunens alla skolor och förskolor.

Specifikt för skolledare syftar verktyget till att:

- synliggöra skolledarens specifika roll i arbetet med LHU.
- medvetandegöra olika aspekter av skolorganisation som kan stödja ett LHU-arbete.
- öka förståelsen för hur lärande för hållbar utveckling kan bidra till utbildningens generella kvalitet.

Syften och mål för LHU finns beskrivet i såväl Gy11, Lgr11 som Lpfö 18 och Global Action Program, Unescos ramverk ESD for 2030 som beslutades 2019.

Lärande för hållbar utveckling

LHU handlar om ett förhållningssätt där barn, elever och lärare genom olika metoder och verktyg får förutsättningar att göra medvetna, aktiva och ansvarstagande val för en hållbar framtid. Definitionen av vad LHU innebär är hämtad från Skolverkets modul för LHU (2019) och Unescos ramverk för LHU, "ESD for 2030".

Enligt Skolverket karakteriseras lärande för hållbar utveckling av:

- demokratiska arbetsätt

- delaktighet och inflytande
- kritiska förhållningssätt
- reflektion kring värdegrunder
- lokala och globala perspektiv
- ämnesövergripande samarbeten
- en mångfald av pedagogiska metoder

Utöver definitionen ovan betonar Unesco att lärande för hållbar utveckling bör:

- vara handlingsinriktat
- bidra till hållbar samhällsförändring
- ske i global och lokal samverkan
- tillvarata olika lärmiljöer, digitala såväl som fysiska.

Denna enkät är framtagen av forskare vid Umeå universitet i samarbete med Den globala skolan utifrån ett verktyg för självskattning från Umeå kommun.

Frågorna som följer besvaras av skolledare.

Individuell nivå

1. Varför?

Ange i vilken grad du tycker att följande påståenden stämmer (stämmer mycket dåligt, stämmer ganska dåligt, stämmer ganska bra, stämmer mycket bra, vet inte):

- 1.1 Jag har god kunskap om vilka syften och mål det finns för LHU.
- 1.2 Jag leder arbetet med LHU därför att det står i läroplanens mål. (Lpfö 18/Lgr11/Gy11)
- 1.3 Jag leder arbetet med LHU därför att det finns uppsatta mål för arbetet i min kommun.
- 1.4 Jag leder arbetet med LHU för att det är ett globalt uppdrag från Unesco.
- 1.5 Jag leder arbetet med LHU därför att jag själv tycker att det är viktigt.
- 1.6 Jag tycker att förskolan, fritidshemmet och skolan har en viktig roll i samhällets arbete för en hållbar utveckling.
- 1.7 Jag prioriterar arbetet med LHU som en integrerad del av mitt skolledaruppdrag.
- 1.8 Jag har behov av att lära mig mera om syften och mål med LHU kopplat till min skolledarroll.

2. Ved?

Vilket innehåll, kopplat till de olika perspektiven ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling och eventuellt De globala målen, uppmärksammas i ert arbete med lärande för hållbar utveckling?

Ange i vilken grad du tycker att följande påståenden stämmer (stämmer mycket dåligt, stämmer ganska dåligt, stämmer ganska bra, stämmer mycket bra, vet inte):

- 2.1 Jag har god egen kunskap om innehållet i de globala målen för hållbar utveckling.
- 2.2 Jag uppmärksammar regelbundet LHU utveckling i den verksamhet jag leder.
- 2.3 I min verksamhet arbetar vi med LHU, det ekologiska perspektivet.
- 2.4 I min verksamhet arbetar vi med LHU, det ekonomiska perspektivet.
- 2.5 I min verksamhet arbetar vi med LHU, det sociala perspektivet.
- 2.6 Jag behöver mer kunskap om LHU.

3. Hur?

LHU handlar om ett förhållningssätt, där barn, elever och lärare genom olika metoder och verktyg ges förutsättningar att göra medvetna, aktiva och ansvarstagande val för en hållbar framtid.

Att leda en utbildningsverksamhet i LHU innebär att du som ledare har ansvar för att verksamheten organiseras så att den ger stöd till och inte motverkar grundläggande förhållningssätt inom LHU vilka återkommer i påståendena nedan. Det arbetet kräver specifika kunskaper och färdigheter i din roll som ledare inom utbildning. Det innebär också att du som ledare behöver stöd på huvudmannanivå för att utveckling ska kunna ske och för att trygga likvärdighet.

Ange i vilken grad du tycker att följande påståenden stämmer (stämmer mycket dåligt, stämmer ganska dåligt, stämmer ganska bra, stämmer mycket bra, vet inte):

- 3.1 Jag har god kunskap om hur man kan leda och organisera LHU.
- 3.2 I mitt ledarskap ger jag legitimitet åt medarbetarna i det pedagogiska arbetet med LHU?
- 3.3 I min verksamhet bidrar jag till ett kontinuerligt samtal om social hållbarhet vad gäller enhetens arbete med allas lika rätt och värde.
- 3.4 Som pedagogisk ledare stimulerar jag medarbetarnas arbete i att synliggöra barns och elevers frågor, vilka därmed blir möjliga att inkludera i utbildningen.
- 3.5 Min verksamhet är organiserad så att barnen/eleverna ges möjlighet att använda naturen som lärmiljö i hållbarhetsfrågor.
- 3.6 Min verksamhet är organiserad så att det ges möjlighet för barn/elever att använda det omgivande samhället och autentiska situationer för lärande.
- 3.7 Min verksamhet inbjuder det omgivande samhället till dialog och samverkan med förskolan/skolan.
- 3.8 Den verksamhet jag leder ger barn och elever en möjlighet att vara drivande aktörer i hållbarhetsarbetet.
- 3.9 Jag initierar kritiskt reflekterande samtal bland medarbetarna för att kontinuerligt utveckla LHU.

3.10 I min verksamhet ger jag möjlighet till reflektion kring värdegrundsfrågor i gruppen av medarbetare.

Organisatorisk nivå

Ange vilket av alternativen som stämmer (ja, nej):

- 4.1 Det finns en organisatoriskt förankrad plan för förskolans/skolans arbete med LHU som är långsiktig.
- 4.2 Organisationen har en gemensam pedagogisk helhetsidé som förklarar det övergripande syftet med utbildningen och där LHU ingår.
- 4.3 I det systematiska kvalitetsarbetet ingår frågor om LHU.
- 4.4 LHU-arbetet fortgår vid chefsbyte eller om en ledare lämnar sin tjänst.
- 4.5 Nya medarbetare introduceras i arbetet med LHU.

5. Stöd i organisationen

- 5.1 Beskriv vilket stöd du har från huvudmannen i frågor som rör LHU och vad som fungerar bra.
- 5.2 Beskriv inom vilken aspekt av LHU du eventuellt behöver kompetensutveckling, som exempelvis handlar om syften och mål, innehåll, globala målen, eller former för att leda för hållbarhet.
- 5.3 Beskriv på vilket sätt du eventuellt behöver stöd eller vägledning i hur det systematiska kvalitetsarbetet kan kopplas till LHU.
- 5.4 Beskriv vilka förutsättningar du eventuellt tycker saknas i ditt arbete som skolledare med LHU som helhet utifrån ditt uppdrag från huvudmannen.
- 5.5 Vi behöver stöd för att förbättra våra strukturer i LHU arbetet.

Jag godkänner att mina svar ingår i det forskningsprojekt som samverkar med detta utvecklingsarbete (ja/nej).